

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ

Сараскіна Тетяна Василівна

*кандидат юридичних наук, запрошений дослідник
Університет прикладних наук, технологій, бізнесу та дизайну
м. Вісмар, Німеччина*

Російська військова агресія проти нашої незалежної держави, внесла суттєві зміни в життя як окремої людини чи сім'ї, громади, підприємства або установи, а також, в цілому, суспільства та держави. Сформоване за мирних часів українське законодавство, не завжди може ефективно відповідати наявним реаліям нашого життя. Подолання цих викликів залежить від спільних зусиль влади, науковців, практиків, а також, від вдалого використання передового зарубіжного досвіду.

Країни-партнери України, надаючи бюджетну підтримку, гуманітарну та іншу допомогу з відновлення критичної і соціальної інфраструктури, частіше за все, застосовують вже існуючі міжнародні механізми та інституції. Наприклад, «Механізм розширеного фінансування» (МВФ), «Підтримка державних видатків для забезпечення сталого державного управління в Україні» Світовий банк Міжнародна асоціація розвитку (МАР), проекти МБРР, ЄБР, ЄІБ та інше.

Поряд з цим, відповідаючи на довготривалі випробування та, враховуючі стратегічні плани, започатковуються й нові механізми, наприклад, «Ukraine Facility». Сьогодні це фінансова допомога ЄС у формі як безповоротної, так і кредитної підтримки України, інвестиційні проекти та технічна допомога Україні у відновленні. В майбутньому цей механізм планується розповсюдити і на відносини, пов'язані зі вступом України до ЄС, а саме, отриманням коштів на модернізацію держави, як кандидата до вступу до ЄС.

Наразі, глобальні процеси щодо відновлення України можна розглядати в межах двох масштабних міжнародних механізмів, які нині стрімко формуються: 1 – відшкодування шкоди, заподіяної РФ, за її ж рахунок; 2 – сприяння відбудові, включаючи відновлення та модернізацію, а також, подолання соціальних, економічних та екологічних наслідків війни за рахунок грантових чи запозичених коштів та інвестицій.

Механізм відшкодування збитків за рахунок заморожених російських активів нині вибудовується в США та в ЄС. На початковому етапі це стосуватиметься відсотків, нарахованих на російські активи,

в подальшому, ймовірно, й самих фінансових інструментів та іншого майна. Зазначимо, що за рахунок конфіскованих російських активів в майбутньому можливе повернення кредиторам, наданих Україні кредитних ресурсів за час військових дій і сплата відсотків за такими запозиченнями. Функціонування ж зазначеного механізму залежить не від українського законодавця, а від прийняття спеціального законодавства в США та в ЄС.

Україна стосовно конфіскації активів держави-агресора, розміщених в Україні, поступила рішуче практично в перші дні війни, прийнявши Закон України № 2116-IX від 3 березня 2022 року «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» [1]. За рахунок отриманих на підставі зазначеного Закону коштів, здійснюється формування «Фонду ліквідації наслідків збройної агресії» (п. 8 ст. 11 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік), що був утворений у складі Спеціального фонду Державного бюджету України, відповідно в 2022, 2023 та 2024 роках [2].

В царині ж правового забезпечення механізмів фінансування відбудови (відновлення, модернізації), подолання соціальних, економічних та екологічних наслідків війни за рахунок безповоротно наданих чи кредитних коштів зарубіжних партнерів, інвестицій, а також закріплення в законодавстві чітких процедур використання та прозорого контролю за їх ефективним, цільовим використанням, має відбутися багато змін і унормування.

В першу чергу, вже давно потрібно розробити спеціальне законодавство про Фонд відновлення та розвитку України, визначити його статус, можливо й, як позабюджетний, встановити джерела наповнення за рахунок надходжень від іноземних держав та інституцій, визначити прозорі механізми розподілу та використання його коштів, контролю та наглядову раду.

Врегулювати взаємодію нового Фонду відновлення та розвитку України з Фондом регіонального розвитку, через який спочатку планувалась відбудова України після війни, про що свідчать зміни від 9 липня 2022 року до Закону України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII «Про засади державної регіональної політики». На сьогодні ж його функціонування в структурі Спеціального фонду Державного бюджету України за призначенням практично зупинене, див. ст. 22(1) Закону України № 156-VIII від 5 лютого 2015 року [3].

Як нам вбачається, завдання, що стоять перед новим Фондом відновлення та розвитку України будуть набагато ширшими ніж ті, що нині реалізуються за допомогою Фонду регіонального розвитку, а Закон України № 156-VIII від 5 лютого 2015 року, який регулює

функціонування Фонду регіонального розвитку у складі Державного бюджету України, вочевидь, на це не розрахований.

На останок хотілось би запропонувати залучати до контролю за розподілом та використанням коштів нового Фонду відновлення та розвитку України представників органів місцевого самоврядування, а також громадських організацій ветеранів і волонтерських організацій з тривалим, ефективним досвідом всебічної допомоги під час військових дій.

Література:

1. Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів: Закон України від 3 березня 2022 р. № 2116-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20#Text> (дата звернення 15.05.2024).

2. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 09 листопада 2023 р. № 3460-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text> (дата звернення 15.05.2024).

3. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення 15.05.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-39>

САМОРОЗВИТОК ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

Сачук Андрій

здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії)

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

Слюсарчук Павло

здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії)

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

Коли говорять, що у людини висока сила волі – це означає, що вона здатна успішно протистояти всім внутрішнім і зовнішнім перешкодам-перешкодам на шляху досягнення своїх значимих цілей і втілення своїх